

رضایت‌مندی زناشویی و تفاوت‌های فردی: نقش عوامل شخصیتی

Marital satisfaction and individual differences: The role of personality factors

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۸/۵/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۳۸۷/۱۲/۲۶

Abbasi R. MSc[✉], Rasoulzade Tabatabaiee K. PhD

روح‌ا... عباسی[✉]، کاظم رسول‌زاده طباطبایی^۱

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to analyze the most important personality factors effective in couples marital satisfaction.

Method: 600 people (300 couples) from habitants of 3 university dormitories were chosen by random (multi-stage) sampling method and filled "NEO-FFI" and "ENRICH" marital satisfaction questionnaires. Data was analyzed by multiple regression, Pearson correlation coefficient and independent T test.

Results: The factors of "females' conscientiousness", "males' conscientiousness", "males' neuroticism" and "males' agreeableness" can predict %29.2 variances of males marital satisfaction ($p < 0.03$); and factors of "females' conscientiousness", "females' neuroticism" and "males' neuroticism" can predict %27 variances of females marital satisfaction ($p < 0.002$).

Conclusion: The findings emphasis the role of "conscientiousness" and "neuroticism" factors in prediction of variances of marital satisfaction.

Keywords: Marital Satisfaction, Personality Factors, Multiple Regression

چکیده

مقدمه: هدف از پی‌ریزی این پژوهش، بررسی مهم‌ترین عوامل شخصیتی مؤثر در رضایت‌مندی زناشویی زوجین بود.

روش: ۶۰۰ نفر (۳۰۰ زوج) به‌روش نمونه‌گیری تصادفی (چندمرحله‌ای) از میان دانشجویان ۳ دانشگاه به‌عنوان گروه نمونه انتخاب شده و پرسش‌نامه‌های NEO-FFI و رضایت‌زناشویی ENRICH را تکمیل کردند. داده‌ها به کمک رگرسیون چندگانه، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون T مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: چهار عامل مسئولیت‌پذیری، روان‌آزرده‌خویی و سازگاری مردان و مسئولیت‌پذیری زنان، ۲۹/۲٪ واریانس رضایت‌مندی زناشویی مردان را به‌طور معنی‌داری تبیین کردند ($p < 0.03$). همچنین، مسئولیت‌پذیری و روان‌آزرده‌خویی زنان و روان‌آزرده‌خویی مردان، ۲۷٪ از تغییرات رضایت‌مندی زناشویی زنان را تبیین نمودند ($p < 0.002$).

نتیجه‌گیری: از میان ویژگی‌های شخصیتی، دو عامل مسئولیت‌پذیری و روان‌آزرده‌خویی بیشترین نقش را در تبیین تغییرات رضایت‌مندی زناشویی زوجین به خود اختصاص می‌دهند.

کلیدواژه‌ها: رضایت‌مندی زناشویی، ویژگی‌های شخصیتی، رگرسیون چندگانه

[✉] Corresponding Author: Psychology
Department, Faculty of Humanity, Tarbiat
Modarres University, Tehran, Iran
Email: abbasi.ro@gmail.com

[✉] گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
^۱ گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

فردی و اجتماعی را در کیفیت زندگی مشترک مورد پژوهش قرار داده‌اند. گتیس و همکاران [۱۲] اظهار داشتند که رابطه معنی‌داری میان رضایت زناشویی با جنبه‌های غیربیمارگونه شخصیت وجود ندارد. در این راستا برخی تحقیقات [۸، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶] به نقش سلامت روان بر رضایت زناشویی تأکید دارند. همچنین تحقیقات [۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰] رابطه مثبت میان سبک دلبستگی و رضایت زناشویی را گزارش کرده‌اند. فیکت و همکاران بر نقش ادراک هیجانی متقابل و همدلی تأکید دارند [۲۱]. دل توافق در ارزش‌ها را با رضایت‌مندی زناشویی مرتبط می‌داند [۲۲].

بسیاری از تحقیقات نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی زوجین از جمله مؤثرترین عوامل در میزان رضایت از زندگی مشترک است و در تبیین تغییرات رضایت‌مندی زناشویی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [۱۲، ۱۷، ۱۸، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸]. دونالد و همکاران [۲۳] با اشاره به تحقیقات متعدد انجام‌شده بر این نکته اشاره می‌کنند که رضایت زناشویی بیش از همه، از ویژگی‌های شخصیتی زوجین متأثر است. در تحقیقات کردک [۲۹]، گیس و گیلبرت [۳۰]، عطاری و همکاران [۲۸]، عبدالله‌زاده [۲۶] و ملازاده [۲۵] سطح روان‌آزردگی افراد (عواطف منفی و ناپایداری هیجانی) پایدارترین و قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده عدم رضایت زناشویی است. شیوتا و لوینسون [۳۱]، عبدالله‌زاده [۲۶] و ملازاده [۲۵] مسئولیت‌پذیری طرفین را پیش‌بینی‌کننده خوبی برای رضایت‌مندی زناشویی می‌دانند. درباره ارتباط برون‌گرایی و رضایت زناشویی تحقیقات مختلف نتایج یکسان به‌دست نداده‌اند. برخی رابطه مثبت [۳۱]، برخی رابطه منفی [۳۰] و برخی [۲۶، ۳۲] عدم رابطه را گزارش کرده‌اند. عطاری و همکاران [۲۸] و ملازاده [۲۵] گشودگی را دارای ارتباط مستقیم رضایت‌مندی زناشویی معرفی کرده‌اند؛ اما عبدالله‌زاده [۲۶] در تحقیق خود رابطه‌ای پیدا نمی‌کند. در این پژوهش به بررسی سهم هر یک از عوامل شخصیتی در پیش‌بینی رضایت‌مندی زناشویی پرداخته شد.

روش

با توجه به این‌که هدف از این مطالعه پیش‌بینی متغیر ملاک (رضایت زناشویی) به کمک متغیرهای پیش‌بین (ویژگی‌های شخصیتی) است، پژوهش حاضر در زمره طرح‌های همبستگی قرار دارد.

جامعه آماری شامل کلیه ساکنین خوابگاه‌های متأهلین دانشگاه‌های استان تهران در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ بود که بالغ بر ۵۰۰۰ نفر بودند. حجم نمونه در پژوهش حاضر با توجه به ماهیت پژوهش و رعایت کفایت n در تحقیقات همبستگی، ۶۰۰ نفر (۳۰۰ زوج) در نظر گرفته شد. برای نمونه‌گیری ابتدا به‌روش نمونه‌گیری تصادفی (چندمرحله‌ای) از میان دانشگاه‌های تهران

خانواده به‌عنوان واحدی اجتماعی دربرگیرنده بیشترین و عمیق‌ترین مناسبات انسانی است و علاوه بر آن که منبع اولیه نیازهای اساسی فرد محسوب می‌شود، موقعیت‌های متعددی را برای یادگیری و شکل‌گیری نگرش‌ها و تشکیل باورهای فرد فراهم می‌آورد [۱]. در کنار مسئولیت آموزشی و تربیتی، خانواده در رفع نیازهای جسمانی و روانی و انتقال ارزش‌های اجتماعی نقش بسیار مؤثری دارد. فرد در بستر خانواده خواست‌های جامعه را می‌آموزد و این شناخت او را به‌گزینه رفتارهای معین رهنمون می‌سازد [۲]. نقش خانواده در توسعه فردی و اجتماعی غیرقابل چشم‌پوشی است. اگر جامعه‌ای از خانواده‌های سالم و متعادل برخوردار نباشد، نمی‌تواند ادعای سلامتی کند؛ چراکه ازدواج ناموفق پیامدهای ناگواری بر بهداشت روانی اعضای خانواده و جامعه خواهد داشت [۳].

از آن‌جا که انتخاب همسر یکی از مهم‌ترین تصمیم‌هایی است که در زندگی گرفته می‌شود، اهمیت مسأله ایجاب می‌کند که با کنکاش عمیق‌تری به عوامل بیرونی (نظیر مذهب، طبقه اجتماعی، سن، تحصیلات و غیره) و نیز عوامل زیربنایی نظیر ویژگی‌های شخصیتی توجه شود [۴]. علی‌رغم آن‌که ضرورت توجه به هم‌سانی عقاید مذهبی، تمایلات فرهنگی و غیره همواره مورد تأکید قرار می‌گیرد، افزایش طلاق در دنیای کنونی و ناراضایتی زوجین از زندگی مشترک و تأثیرات سوء این‌گونه پدیده‌ها بر افراد خانواده و اجتماع، تأییدکننده این مدعاست که برخورد مقبولی با بحث ازدواج نشده و کمتر با دید عالمانه به این پدیده نگریسته شده است [۵].

متخصصان روان‌شناسی خانواده غالباً معیار خود را در بررسی کیفیت روابط زناشویی زوجین، سطح رضایت زناشویی آنها قرار می‌دهند. رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین عوامل پیشرفت و دستیابی به اهداف زندگی و تحت تأثیر ثبات عاطفی زوجین است [۶، ۷]. هیسمن و همکاران [۸] معتقدند که میان عوامل چندگانه تشکیل‌دهنده سلامت روانی شامل میزان رضایت از زندگی و عزت نفس با سازگاری زناشویی رابطه معنی‌داری وجود دارد. برخی رضایت‌مندی زناشویی را نتیجه ۳ عامل رضایت عمومی از زندگی مشترک، رضایت از روابط جنسی و رضایت‌مندی عاطفی و هیجانی می‌دانند [۹]. هاکینز، رضایت زناشویی را احساسات عینی از خشنودی و رضایت و لذت تجربه‌شده توسط زن یا شوهر به‌هنگام در نظر گرفتن همه جنبه‌های زندگی می‌داند [۱۰]. واتسون و هامریچ ارزیابی همسر را در تعیین دقیق میزان رضایت زناشویی مؤثرتر از ارزیابی فردی می‌دانند [۱۱].

تحقیقات گوناگون به بررسی تأثیر عوامل مختلف بر رضایت‌مندی زناشویی پرداخته‌اند و هر یک اثر جنبه خاصی از ویژگی‌های

در جدول ۲، متوسط نمرات رضایت هر یک از زوجین (گروه مردان و گروه زنان) از زندگی مشترک، با هم مقایسه شده است.

عوامل رضایت‌مندی زناشویی	مردان		زنان		سطح معنی‌داری
	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	
موضوعات شخصیتی**	۱۸/۲۰	۴/۰۴	۱۷/۶۷	۴/۱۷	۲/۶۲
ارتباط زناشویی**	۱۸/۶۷	۴/۰۴	۱۷/۹۴	۴/۳۷	۳/۴۵
حل تعارض**	۱۷/۱۴	۳/۸۳	۱۶/۷۱	۳/۹۳	۲/۶۷
مدیریت مالی	۱۸/۸۶	۳/۵۹	۱۸/۸۰	۳/۷۹	۰/۳۶
اوقات فراغت	۱۷/۹۲	۳/۴۰	۱۸/۰۵	۳/۴۷	-۰/۶۹
روابط جنسی	۱۸/۹۱	۳/۰۹	۱۸/۸۶	۳/۱۰	۰/۳۷
ازدواج و بچه‌ها	۱۷/۱۳	۳/۲۰	۱۷/۰۳	۲/۸۹	۰/۷۳
بستگان و دوستان**	۱۷/۷۸	۳/۲۰	۱۷/۱۲	۳/۳۰	۳/۳۴
جهت‌گیری مذهبی	۱۹/۷۱	۳/۷۲	۱۹/۷۷	۳/۸۵	-۰/۳۲
رضایت کلی*	۱۸/۰۸	۲/۷۸	۱۷/۹۵	۲/۸۰	۲/۳۹

*: معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ و **: معنی‌داری در سطح ۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۲ آمده، سطح رضایت گروه مردان در برخی عوامل نظیر مدیریت مالی، اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و بچه‌ها و جهت‌گیری مذهبی تفاوت معنی‌داری با گروه زنان نداشت. در عین حال، در سطح کلی رضایت، میزان رضایت بیشتری در گروه مردان مشاهده شد ($p < ۰/۰۵$). همچنین، تفاوت رضایت‌مندی در عوامل موضوعات شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض و بستگان و دوستان نیز از نظر آماری معنی‌دار بود ($p < ۰/۰۱$). چنان‌چه مشاهده می‌شود متوسط رضایت زوجین در عوامل جهت‌گیری مذهبی و روابط جنسی و مدیریت مالی نسبت به سایر عوامل بیشتر بود و کمترین رضایت در نحوه حل تعارض و ازدواج و بچه‌ها مشاهده شد. جداول ۱ و ۲ حاوی تلویحاتی در خصوص ویژگی‌های شخصیتی و رضایت مردان و زنان گروه نمونه از زندگی مشترک هستند.

برای ارائه اظهار نظر جامع در خصوص رضایت زناشویی هر یک از زوجین، ضرورت دارد علاوه بر ویژگی شخصیتی همسر، ویژگی‌های شخصیتی خود فرد نیز مد نظر قرار گیرد. محققان معتقدند که برای دست‌یابی به تصویر درستی از سطح رضایت زناشویی بایستی دیدگاه زوجین به‌طور هم‌زمان مورد مطالعه قرار گیرد [۸]. برای این منظور از رگرسیون چندگانه (گام به گام) استفاده می‌شود. در این روش ابتدا اولین متغیر پیش‌بین بر اساس بالاترین ضریب همبستگی با متغیر ملاک و سپس سایر متغیرها

به تصادف، ۳ دانشگاه (تهران، تربیت مدرس، تربیت معلم) و از میان مجموعه خوابگاه‌های این دانشگاه‌ها، ۶ مجتمع خوابگاهی انتخاب گردید و پرسش‌نامه‌های مربوطه در اختیار ساکنینی که مایل به پاسخ‌گویی بودند قرار گرفت.

آزمودنی‌ها پرسش‌نامه پنج‌عاملی شخصیت NEO-FFI و پرسش‌نامه رضایت زناشویی ENRICH (فرم ۴۷ سئوالی) را تکمیل کردند. NEO-FFI پنج عامل شخصیتی روان‌آزرده‌خویی، برون‌گرایی، گشودگی، سازگاری و مسئولیت‌پذیری را می‌سنجد که بر اساس تحقیقات، ضرایب اعتبار آلفای کرونباخ آنها به ترتیب ۰/۵۵، ۰/۵۲، ۰/۷۷، ۰/۶۵ و ۰/۸۳ به‌دست آمده است [۲۵]. در پژوهشی که در کشورمان انجام شد، هم‌سانی درونی آزمون NEO-FFI در دامنه ۰/۳۵ (برای گشودگی) تا ۰/۸۳ (برای روان‌آزرده‌خویی) اعلام شده است [۳۴]. براساس مطالعه دیگری رویی ۵ عامل بر اساس ارزیابی‌های همسر و هم‌سالان در دامنه ۰/۴۴ و ۰/۳۶ (برای مسئولیت‌پذیری) تا ۰/۶۵ و ۰/۴۸ (برای گشودگی) قرار دارد [۳۴]. پرسش‌نامه رضایت زناشویی ENRICH که توسط هر یک از آزمودنی‌ها و همسر آنها تکمیل شد، افراد را در پنج سطح "نارضایتی شدید"، "عدم رضایت"، "رضایت متوسط"، "رضایت زیاد" و "رضایت خیلی زیاد" طبقه‌بندی می‌نماید. اعتبار این پرسش‌نامه با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۲ گزارش شده است [۳]. همچنین اعتبار با روش بازآزمایی در کشورمان برای مردان و زنان ۰/۹۴ به‌دست آمده است [۱۹].

یافته‌ها

در جدول ۱ میانگین نمرات آزمودنی‌های در عوامل پنج‌گانه آزمون شخصیت نئو (FFI) به تفکیک جنسیت آمده است. چنان‌چه در جدول ۱ دیده می‌شود، فقط در ویژگی شخصیتی روان‌آزرده‌خویی تفاوت معنی‌داری میان گروه مردان و زنان وجود داشت ($p < ۰/۰۰۱$) و در سایر ویژگی‌های شخصیتی تفاوت معنی‌داری بین دو گروه مشاهده نشد.

جدول ۱) مقایسه ویژگی‌های شخصیتی در مردان و زنان

ویژگی‌های شخصیتی	مردان		زنان		سطح معنی‌داری
	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	
روان‌آزرده‌خویی**	۱۷/۷۰	۸/۰۱	۲۱/۰۲	۸/۲۵	-۴/۹۹
برون‌گرایی	۲۸/۹۵	۵/۹۳	۲۸/۰۶	۵/۶۸	۱/۸۸
گشودگی	۲۶/۱۴	۴/۲۴	۲۵/۸۱	۴/۳۸	۰/۹۵
سازگاری	۳۰/۷۲	۵/۹۰	۳۰/۹۴	۵/۴۹	-۰/۴۸
مسئولیت‌پذیری**	۳۳/۳۱	۶/۷۵	۳۲/۹۷	۶/۲۷	۰/۶۳

*: معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ و **: معنی‌داری در سطح ۰/۰۵

و این عامل ۱۸/۶٪ از واریانس رضایت‌مندی زنان را تبیین کرد ($p < 0/001$).

جدول ۵) پیش‌بینی رضایت‌مندی زناشویی زنان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی زوجین

متغیرها	ضرایب ضریب	R	R ²	سطح معنی‌داری
به ترتیب ورود	رگرسیون ثابت			
مسئولیت‌پذیری زن	۱/۶۹	۰/۴۳۲	۰/۱۸۶	<0/001
مسئولیت‌پذیری زن	۱/۲۲۲	۰/۴۹۶	۰/۲۴۶	<0/001
روان‌آزرده‌خویی زن	-۰/۸۰۷	۰/۵۱۹	۰/۲۷۰	<0/001
مسئولیت‌پذیری زن	۱/۱۴۶	۰/۴۴۰	۰/۲۷۰	<0/001
روان‌آزرده‌خویی زن	-۰/۶۸۸	۰/۴۹۸	۰/۰۰۲	<0/001
روان‌آزرده‌خویی مرد	-۰/۴۹۸			

در مجموع، سه عامل شخصیتی "مسئولیت‌پذیری زن"، "روان‌آزرده‌خویی زن" و "روان‌آزرده‌خویی مرد"، ۲۳/۶٪ تغییرات رضایت زناشویی زنان را در این گروه نمونه تبیین نمود ($p < 0/002$). طبق نتایج تحلیل رگرسیون که در جدول ۶ آمده است، از میان ویژگی‌های شخصیتی مردان، دو عامل "روان‌آزرده‌خویی" و "گشودگی"، ۸/۵٪ واریانس رضایت زناشویی زنان را به‌طور معنی‌داری تبیین کرد ($p < 0/039$).

جدول ۶) پیش‌بینی رضایت‌مندی زناشویی زنان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی مردان

متغیرها	ضرایب ضریب	R	R ²	سطح معنی‌داری
به ترتیب ورود	رگرسیون ثابت			
روان‌آزرده‌خویی مرد	-۰/۸۷۵	۰/۲۷۸	۰/۰۷۸	<0/001
روان‌آزرده‌خویی مرد	-۰/۸۸۶	۰/۳۰۱	۰/۰۸۵	۰/۰۳۸
گشودگی مرد	۰/۶۸۲	۰/۴۷۵	۰/۳۰۱	۰/۰۳۸

بحث

مقایسه یافته‌های فوق و ادبیات پژوهش نشان‌دهنده هم‌خوانی نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج تحقیقات قبلی است. یافته‌های پژوهش‌های متعددی [۱۲، ۱۷، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸] نشان می‌دهد که رابطه مثبت معنی‌داری میان رضایت‌مندی زناشویی و صفات شخصیتی زوجین وجود دارد. روان‌آزرده‌خویی زوجین با رضایت زناشویی رابطه منفی دارد [۲۵، ۲۶، ۲۸، ۲۹، ۳۰]. روان‌آزرده‌خویی معمولاً سطح سازگاری فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد، چراکه با دامنه‌ای از هیجانات منفی از قبیل اضطراب، خشم، افسردگی و تنفر ارتباط دارد. این بُعد همچنین شامل کنترل ضعیف امیال فردی و راهبردهای غیرمؤثر مقابله با تنیدگی است [۲۵، ۳۴].

بر حسب میزان همبستگی وارد تحلیل می‌شوند. برای تجزیه و تحلیل آماری از آزمون T مستقل و آزمون معنی‌داری ضریب همبستگی پیرسون نیز علاوه بر رگرسیون چندگانه استفاده شد.

جدول ۳) پیش‌بینی رضایت‌مندی زناشویی مردان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی زوجین

متغیرها	ضرایب ضریب	R	R ²	سطح معنی‌داری
به ترتیب ورود	رگرسیون ثابت			
روان‌آزرده‌خویی مرد	-۱/۲۶۵	۰/۴۲۲	۰/۱۷۸	<0/001
روان‌آزرده‌خویی مرد	-۱/۰۶۶	۰/۵۰۰	۰/۲۵۰	<0/001
مسئولیت‌پذیری زن	۱/۰۵۴	۰/۵۳۰	۰/۲۸۱	<0/001
روان‌آزرده‌خویی مرد	-۰/۷۹۸	۰/۶۸۶	۰/۲۸۱	<0/001
مسئولیت‌پذیری زن	۰/۸۳۳	۰/۷۴۰	۰/۲۸۱	<0/001
مسئولیت‌پذیری مرد	-۰/۶۸۴	۰/۷۴۰	۰/۲۸۱	<0/001
مسئولیت‌پذیری زن	۰/۸۳۹	۰/۷۴۱	۰/۲۹۲	<0/001
مسئولیت‌پذیری مرد	۰/۶۸۱	۰/۷۴۱	۰/۲۹۲	<0/001
سازگاری مرد	۰/۴۸۳	۰/۷۴۱	۰/۲۹۲	۰/۰۳۰

رضایت‌مندی زناشویی مردان: همان‌طور که در جدول ۳ دیده می‌شود، با استفاده از رگرسیون چندگانه از میان ویژگی‌های شخصیتی مردان و زنان، چهار عامل "مسئولیت‌پذیری مرد"، "مسئولیت‌پذیری زن"، "روان‌آزرده‌خویی مرد" و "سازگاری مرد" بر اساس بالاترین ضریب هم‌بستگی وارد تحلیل رگرسیون شدند و ۲۹/۲٪ از واریانس رضایت زناشویی مردان را تبیین کردند ($p < 0/03$). طبق نتایج جدول ۴، از میان ویژگی‌های شخصیتی زنان، دو عامل مسئولیت‌پذیری و روان‌آزرده‌خویی، ۱۳/۷٪ واریانس رضایت زناشویی مردان را به‌طور معنی‌داری تبیین کرد ($p < 0/014$).

جدول ۴) پیش‌بینی رضایت‌مندی زناشویی مردان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی زنان

متغیرها	ضرایب ضریب	R	R ²	سطح معنی‌داری
به ترتیب ورود	رگرسیون ثابت			
مسئولیت‌پذیری زن	۱/۳۵۸	۰/۳۴۴	۰/۱۱۸	<0/001
مسئولیت‌پذیری زن	۱/۰۰۱	۰/۳۷۰	۰/۱۲۷	<0/001
روان‌آزرده‌خویی زن	-۰/۴۵۵	۰/۳۷۰	۰/۱۲۷	۰/۰۱۲

رضایت‌مندی زناشویی زنان: همان‌طور که در جدول ۵ دیده می‌شود، با استفاده از رگرسیون چندگانه، رضایت زناشویی زنان بیشترین رابطه را با عامل شخصیتی "مسئولیت‌پذیری زن" داشت

به‌منظور امکان تعمیم نتایج پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آتی در گروه‌های متفاوتی از نظر سطح تحصیلات و سن انجام گیرد.

منابع

- ۱- تاجیک‌اسماعیلی عزیزاله. قوام خانواده. یک رویکرد اسلامی. تهران: انتشارات پیوند؛ ۱۳۷۳.
- ۲- سیف سوسن. تئوری رشد خانواده. تهران: انتشارات دانشگاه الزهراء؛ ۱۳۶۸.
- 3- Amato P, Booth A. Consequences of parental divorce and marital unhappiness for adult well being. *Soc Forces*. 1991;69(3):895-914.
- ۴- دانش عصمت. تاثیر همانندی/ تضاد در ویژگی‌های شخصیتی درون‌گرایی/ برون‌گرایی بر رضایت زناشویی. دوماهنامه دانشور رفتار. ۱۳۸۴؛ ۱۰: ۶۷-۵۷.
- ۵- ستیر ویرجینیا. آدم‌سازی در روان‌شناسی خانواده. بیرشک بهروز، مترجم. تهران: انتشارات رشد؛ ۱۳۸۰.
- ۶- ساروخانی محمد. مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده. چاپ هفتم. تهران: انتشارات سروش؛ ۱۳۸۵.
- 7- Fisher D, Mcully K. The mediating role played by the sexual relationship. *J Fam Psychol*. 2008;22(1):112-22.
- 8- Whisman M, Uebelacker L, Weinstock L. Psychopathology and marital satisfaction: The importance of evaluating both partners. *J Consult Clin Psychol*. 2004;72(5):830-8.
- 9- Shackelford K. Self-esteem in marriage. *J Pers Soc Psychol*. 2001;30(3):371-90.
- ۱۰- جوانمرد ماریا. بررسی رابطه بین منزلت‌های هویت و رضایت‌مندی زناشویی متاهلین شاهد و غیرشاهد دانشجوی [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تهران: دانشگاه تربیت مدرس؛ ۱۳۸۵.
- 11- Watson D, Humrichouse J. Personality development in emerging adulthood: Integrating evidence from self-ratings and spouse ratings. *J Pers Soc Psychol*. 2006;91(5):959-74.
- 12- Gattis S, Berns K, Simpson L, Christensen A. Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity and marital quality. *J Fam Psychol*. 2004;18:564-74.
- ۱۳- فرطوسی فردوس. مقایسه میزان رضایت زناشویی و سلامت روان کارکنان مرد ستادی و اقماری شرکت نفت مناطق مرکزی ایران [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تهران: دانشگاه تربیت معلم؛ ۱۳۸۲.
- ۱۴- احمدزاده ابراهیم. بررسی رابطه میان رضایت زناشویی و سلامت روان در بین دبیران زن و مرد شاغل در مقطع متوسطه دبیرستان‌های شهر تهران [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تهران: دانشگاه تربیت معلم؛ ۱۳۸۴.
- ۱۵- شاکری جلال، حسینی منیر، گلشنی صنوبر، صادقی خیرا...، فیض‌الهی وحید. بررسی سلامت عمومی، راهبردهای مقابله‌ای و رضایت زناشویی در زنان نابارور تحت درمان. *مجله باروری و ناباروری*. ۱۳۸۵؛ ۲۸: ۷۵-۲۶۹.
- ۱۶- بخشی حمید، اسدپور محمد، خدادادی‌زاده علی. ارتباط رضایت از روابط زناشویی با افسردگی زوجین. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین*. ۱۳۸۶؛ ۲(۴۳): ۳۷-۴۳.
- 17- Lue S, Klohnen E. Quality in newlyweds: A couple-centered approach. *J Pers Soc Psychol*. 2005;88:304-26.
- ۱۸- رضازاده سیدمحمدرضا. رابطه دل‌بستگی و مهارت‌های ارتباطی با همسازی زناشویی در دانشجویان [پایان‌نامه دکتری]. تهران: دانشگاه تربیت مدرس؛ ۱۳۸۱.
- ۱۹- عیدی‌خطیبی رقیه، خانجانی رقیه. بررسی رضایت زناشویی در سبک‌های مختلف دل‌بستگی. *فصل‌نامه روان‌شناسی دانشگاه تبریز*. ۱۳۸۵؛ ۲۰: ۲۰۱-۱۷۵.

شیوتا و لوینسون [۳۱]، *عبدالله‌زاده* [۲۶] و *ملازاده* [۲۵] مسئولیت‌پذیری طرفین را پیش‌بینی‌کننده رضایت‌مندی زناشویی می‌دانند. با توجه به این‌که افراد دارای نمره بالا در این عامل بر اساس اصول پذیرفته‌شده، دست به کوششی منظم برای دستیابی به اهداف می‌زنند، می‌توان به سعی آنان برای داشتن روابط زناشویی پایدار و مثبت امیدوار بود [۳۵]. همچنین، از آن‌جا که این عامل رفتارهای هدفمند و رگه‌های مرتبط با مهارگری (مهار برانگیختگی و رفتار آبی) را شامل می‌شود انتظار می‌رود در روابط زناشویی نیز موجب افزایش رضایت‌مندی شود.

سازگاری یا انعطاف‌پذیری در برگیرنده صفاتی از قبیل صداقت، همکاری، اعتماد به دیگران، خونگرم بودن و همدردی است [۳۴]. بنابراین ارتباط این عامل با رضایت زناشویی دور از انتظار نیست. گل‌دبرگ معتقد است که سطح سازگاری و انعطاف‌پذیری با بهبود تعامل فرد با دیگران و به‌ویژه همسر ارتباط دارد [۲۵]. *عبدالله‌زاده* گزارش می‌دهد که بین سازگاری با رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد [۲۶]. *عطاری* و همکاران هم نتیجه مشابهی را گزارش کرده‌اند [۲۸].

در خصوص برون‌گرایی برخی تحقیقات رابطه مثبت، برخی رابطه منفی و برخی عدم وجود رابطه را گزارش کرده‌اند [۲۶، ۳۰، ۳۱، ۳۲]. با توجه به این‌که افراد دارای نمره بالا در این عامل، شادابی و سرزندگی بیشتری از خود نشان می‌دهند، به‌نظر می‌رسد در روابط بین‌فردی از موفقیت بیشتری برخوردار باشند. *دانش* ضمن انجام پژوهشی بیان می‌دارد که صرفاً برخی از ترکیب‌های زوجین از نظر درون‌گرایی و برون‌گرایی، موجب بهبود روابط زناشویی می‌شود [۳].

عطاری و همکاران [۲۸] و *ملازاده* [۲۵] گشودگی را دارای ارتباط مستقیم با رضایت‌مندی زناشویی معرفی کرده‌اند. اما *عبدالله‌زاده* در تحقیق خود رابطه‌ای بین گشودگی و رضایت زناشویی پیدا نمی‌کند [۲۶]. پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه ارتباط گشودگی با رضایت زناشویی را این‌گونه توجیه می‌کنند که گشودگی فرد، افزایش رغبت در توجه به صحبت‌ها و خواسته همسر و فهم و درک دیدگاه‌های او را در پی دارد. با این حال، تحقیقات دیگر تاثیرگذاری عامل گشودگی را مورد تردید قرار داده‌اند [۳۳، ۳۴].

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج تحقیق حاضر می‌توان به افراد در انتخاب همسر بر اساس ویژگی‌های شخصیتی طرفین کمک نمود و این امر در بهبود هرچه بیشتر مشاوره‌های ازدواج مؤثر است. با توجه به این‌که اعضای گروه نمونه در این پژوهش از میان دانشجویان ساکن خوابگاه‌های دانشجویی استان تهران انتخاب شده‌اند،

- ۲۸- عطاری یوسفعلی، امان‌الهی فرد عباس، مهربابی زاده هنرمند مهنار. بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و عوامل فردی- خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز. مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی. ۱۳۸۵؛ ۱۳(۳):۸۱-۸۱.
- 29- Kurdek LA. Relation between neuroticism and dimensions of relationship commitment: Evidence from gay, lesbian and heterosexual couples. *J Fam Psychol.* 1997;11(1):109-24.
- 30- Geist RL, Gilbert DG. Correlates of expressed and felt emotion during marital conflict: Satisfaction, personality, process and outcome. *Pers Individ Dif.* 1996;21(1):49-60.
- 31- Shiota N, Levenson W. Birds of a feather do not always fly farthest: Similarity in big five personality predicts more negative marital satisfaction trajectories in long-term marriages. *Psychol Aging.* 2007;22(4):666-75.
- 32- Russell RJ, Wells PA. Personality and quality of marriage. *Br J Clin Psychol.* 1994;85(22):161-8.
- ۳۳- پروین لورنس، جان اولیور. شخصیت (نظریه و پژوهش). جواد محمدجعفر، کدیور پروین، مترجمان. چاپ دوم. تهران: انتشارات آبیژ؛ ۱۳۸۶.
- ۳۴- روشن چسلی رسول، شعیری محمدرضا، عطاری فرد مهدیه، نیک‌خواه اکبر، قائم‌مقامی بهار. بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه شخصیتی ۵ عاملی نئو (NEO-FFI). دوماهنامه دانشور رفتار. ۱۳۸۵؛ ۱۶(۲):۲۶-۲۷.
- 35- Botwin MD, Buss DM, Shackelford TK. Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *J Pers.* 1997;65:107-36.
- ۲۰- عطاری یوسفعلی، عباسی سرچشمه ابوالفضل، مهربابی زاده هنرمند مهنار. بررسی روابط ساده و چندگانه نگرش مذهبی، خوش‌بینی و سبک‌های دلبستگی با رضایت زناشویی در دانشجویان مرد متاهل دانشگاه شهید چمران اهواز. مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی. ۱۳۸۵؛ ۱۳(۱):۹۳-۱۱۰.
- 21- Fekete E, Stephens M, Mickelson K, Druley J. Couples' support provision during illness: The role of perceived emotional responsiveness. *Fam Syst Health.* 2007;25:204-17.
- 22- Odell M. Congruence desire for change and adjustment during the first year of marriage. *Marriage Fam Rev.* 1998;27(2):91-111.
- 23- Donnellan M, Conger R, Bryant C. The big five and enduring marriages. *J Res Pers.* 2004;38(5):481-504.
- ۲۴- حافظ‌شعرباف راضیه، حسینیان سیمین. مقایسه ویژگی‌های شخصیتی زنان متاهل شاغل و خانه‌دار مشهد و ارتباط این ویژگی‌ها با رضایت‌مندی زناشویی. فصل‌نامه تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره. ۱۳۷۹؛ ۵:۷۳-۹۰.
- ۲۵- ملازاده جواد. رابطه بین شخصیت و سبک‌های مقابله‌ای با سازگاری زناشویی در فرزندان شاهد [پایان‌نامه دکتری]. تهران: دانشگاه تربیت مدرس؛ ۱۳۸۱.
- ۲۶- عبدالله‌زاده حسن. بررسی رابطه بین صفات شخصیتی و رضایت زناشویی در زوج‌های شهر دامغان [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تبریز: دانشگاه تبریز؛ ۱۳۸۲.
- ۲۷- کجیاف محمدباقر، خالویی قاسم، نشاط‌دوست حمیدطاهر. بررسی رابطه بین هیجان‌خواهی و میزان رضایت زناشویی. دوماهنامه دانشور رفتار. ۱۳۸۴؛ ۱۰:۶۹-۷۸.